

I. KNIHA

1. Kdyby se dřívější dějepisci nezabývali chválou samotné historie, bylo by zřejmě nezbytné, abych všem doporučil horlivě se věnovat studiu takových spisů, protože pro lidi není vhodnější poučení než poznávání minulých událostí. /2/ Jelikož však takřka všichni nejen občas, nýbrž od začátku do konce svého výkladu prohlašují, že nejspolehlivější výchovou a přípravou k politické činnosti je studium historie a že nejnázornějším a jedinečným způsobem výuky k tomu, jak statečně snášet proměnlivost osudu, je připomínání cizích pohrom, /3/ je jasné, že nikdo, a tím méně já, nemůže pokládat za svou povinnost opakovat to, co již mnozí pěkně vložili.

/4/ Výjimečnost událostí, o nichž jsem se rozhodl pojednat, je totiž vhodná k tomu, aby zaujala a přiměla každého, mladého i starého, k četbě tohoto díla. /5/ Kdo by byl opravdu tak netečný a lhostejný, aby nechtěl poznat, jak a za jakého ústavního uspořádání se Římanům podařilo ovládnout v průběhu necelých padesáti tří let téměř celý obydlený svět, což je zcela ojedinělá událost? /6/ A kdo by byl opět tak zaujat nějakými jinými jevy nebo naukami, které by považoval za prospěšnější než toto poznání?

2. Jak významný a výjimečný je předmět mého výkladu, vysvitne snad nejlépe, jestliže poměříme a porovnáme někdejší nejproslulejší mocnosti, jimž věnovali dějepisci největší pozornost, s mocí Římanů. /2/ Poměření a porovnání si zasluhují tyto mocnosti: Peršané měli v jisté době velkou říši

a moc. Kdykoli se však odvážili překročit hranice Asie, ohrozili nejen svou říši, ale i svou vlastní existenci. /3/ Lakedaimoňané usilovali po dlouhou dobu o hegemonii v Řecku. Když konečně zvítězili, udrželi ji nesporně necelých dvanáct let. /4/ Makedoňané vládli v Evropě od pobřeží Adriatiku až k toku Dunaje, což je jen malá část této pevniny. /5/ Potom si podrobili perskou říši a získali i vládu nad Asií. Ačkoli pak byli považováni za vládce velkého množství zemí a států, ponechali ještě převážnou část obydleného světa mimo dosah své moci. /6/ Neprojevíli totiž vůbec snahu ovládnout Sicílii, Sardinii a Afriku a nejbojovnější skupiny západních národů popravdě řečeno ani neznali. /7/ Naproti tomu Římané si nepodrobili jen nějakou část, nýbrž téměř celý obydlený svět, a mají tak rozsáhlou moc, že jí nemohou čelit naši současníci ani naši potomci. /8/ Z mého spisu bude možno lépe poznat, jak tuto moc získali a také jaký a jak cenný prospěch se nabízí těm, kteří se zajímají o pragmatický výklad historie.

3. Můj výklad začne chronologicky 140. olympiádou, věcně pak to bude v Řecku tzv. spojenecká válka, kterou vedl poprvé společně s Achaji proti Aitólům Filip, syn Démétria a otec Persea, v Asii válka o Koilé Sýrii, v níž proti sobě bojovali Antiochos a Ptolemaios Filopatór, /2/ na území Itálie a Afriky válka mezi Římem a Kartágem, obvykle označovaná jako válka s Hannibalem. Tyto události následovaly hned po těch, jimiž končí spis Aráta ze Sikyónu. /3/ V dřívějších dobách bylo dění ve světě jaksi rozptýlené, jelikož jednotlivé události ve svém záměru, provedení a místě, na němž se odehrávaly, spolu nesouvisely. /4/ Od této doby však tvoří historie jednotný celek a události Itálie a Afriky se proplétají s těmi v Řecku a v Asii a všechny směřují k jednomu cíli. /5/ Proto jsem tuto dobu zvolil za počátek svého výkladu. /6/ Když Římané ve výše uvedené válce zvítězili nad Kartágem a nabyli přesvědčení, že učinili významný

a rozhodný krok na cestě k ovládnutí světa, odvážili se poprvé vztáhnout ruce na zbývající část a vypravit se se svým vojskem do Řecku a na území Asie.

/7/ Kdybychom byli dobře obeznámeni se státy, které spolu vedly boj o ovládnutí světa, nebylo by nutné zabývat se jejich dřívější historií a uvádět, jaké pohnutky je vedly a o jaké se opíraly, když se pustily do tak závažných a obtížných vojenských operací. /8/ Jelikož však většina Řeků nezná dřívější moc Říma a Kartága a ani jejich historii, považoval jsem za nezbytné napsat tuto a následující knihu jako úvod k svým Dějinám, /9/ aby nikdo, až se dostane k samotnému výkladu událostí, nemusel být na rozpacích a ptát se, z jakých úvah Římané vycházeli či o jaké síly a prostředky se opírali, když se rozhodli k tomuto činu, v jehož důsledku se v naší době stali vládci nad zemí i nad mořem. /10/ Z těchto knih a z úvodního výkladu, který je v nich uložen, bude čtenářům zřejmé, že měli dobré předpoklady k tomu, aby uskutečnili tento záměr a získali nakonec moc a vládu nad světem.

4. Výjimečnost mého výkladu a podivuhodnost naší doby tkví totiž v tom, že tak jako řídil osud všechny události světa jedním směrem a přiměl je, aby dospěly k jednomu a témuž cíli, může také historik předložit čtenářům v celistvém přehledu sled událostí, jimiž osud svůj záměr uskutečnil. /2/ Právě to na mě především působilo a podněcovalo mě, abych se věnoval historii, a dále také to, že žádný z mých současníků se nezabýval psaním všeobecných dějin. Jinak by byl můj zájem o tuto činnost mnohem menší. /3/ Nyní pozoruji, že četní dějepisci pojednávají o jednotlivých válkách a některých jejich průvodních jevech. Nikdo se však, pokud je mi známo, nepokusil prozkoumat vcelku průběh událostí, kdy a z jakého popudu vznikly a k jakému cíli dospěly. /4/ Já jsem považoval za zcela nezbytné neopomenout a neponechat bez povšimnutí tento vynikající a velice prospěšný zásah

osudu. /5/ Ten totiž přináší stále něco nového a pohrává si s životy lidí, ale ještě nikdy nevytvořil takové dílo a nepředvedl takové zápolení jako v naší době.

/6/ To nebylo možno pozorovat u autorů zabývajících se dílčí historií, ledaže by ten, kdo navštívil nejproslulejší města, jedno po druhém, nebo by snad postupně prohlížel jejich vyobrazení, mohl poznat, jak vypadá celý svět, jakou má podobu a jak je uspořádán. To je ovšem zcela nemožné. /7/ Ti, kdo si myslí, že studiem dílčí historie získají představu o celkovém dění, jsou na tom – podle mého mínění – podobně jako ti, kdo se domnívají, že z pohledu na pohozené části kdysi živého a krásného těla získají představu o síle a kráse tohoto tvora. /8/ Kdyby někdo mohl části tvora opět spojit a vrátit mu jeho podobu i život a pak by ho týmž lidem ukázal, věřím, že by všichni ihned přiznali, že byli předtím daleko od pravdy a že měli představy podobné těm, které se objevují ve snu. /9/ Z části lze totiž získat o celku jistou představu, nelze však nikdy celek přesně poznat a pochopit. /10/ Dílčí historie může proto jen málo přispět k bezpečné znalosti celku. /11/ Pouze spojováním všech údajů, studiem jejich podobnosti a rozdílnosti je možno vytvořit celkový obraz a čerpat tak z historie prospěch i potěšení.

5. Východiskem mého výkladu v této knize bude první vylodění Římanů mimo území Itálie. To následuje hned po událostech, jimiž končí Timaiovo dílo, a spadá do 129. olympiady. /2/ Musím proto uvést, jak a kdy sjednotili Itálii a co je vedlo k tomu, že se vylodili na Sicílii, což byla první země za hranicemi Itálie, do které vstoupili. /3/ O příčině vylodění musím pojednat jen stručně. Kdybych totiž pátral po příčině příčiny, neměl by můj celý výklad východisko a řád.

/4/ Východisko musí být chronologicky obecně dohodnuté a uznávané a věcné musí být zcela srozumitelné, i když bu-

de třeba se vrátit zpět a připomenout nejdůležitější předchozí události. /5/ Je-li totiž východisko nejasné či dokonce sporné, nemůže být to, co následuje, přijímáno se souhlasem a důvěrou. Když však v tomto bodě panuje obecná shoda, setká se i celý další výklad s porozuměním čtenářů.

II. KNIHA

1. V předchozí knize jsem vyložil, kdy se Římané po podrobení Itálie začali zabývat zahraničními záležitostmi, dále pak, jak se přepravili na Sicílii a proč zahájili válku s Kartágiňany o tento ostrov. /2/ Potom jsem uvedl, kdy začali poprvé budovat své válečné loďstvo a co postihlo obě mocnosti ve válce až do jejího konce, kdy Kartágiňané úplně vyklidili Sicílii a Římané ovládli celý ostrov kromě území podřízeného Hierónovi. /3/ Dále jsem podal výklad o povstání žoldnéřů proti Kartágiňanům, kteří rozdmýchali tak zvanou Africkou válku, a o tom, kam až dospěly hrůzy, k nimž v této válce docházelo, a jaký byl průběh těch neobvyklých činů až ke konečnému vítězství Kartágiňanů. /4/ Nyní se pokusím vylíčit další události a o každé podle původního záměru stručně pojednám.